

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Obligationibus, Functionibus Et Juribus Parochialibus

Engel, Ludwig

Salisbvrge, 1662

Cap. I. Qualis debeat esse Parochus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41598

PARS I.

De Parochis & eorum obligatione.

CAPIT I.

Qualis debeat esse Parochus.

1. *Regimen animarum ars artium.*
2. *Ætas 25. annorum inchoatorum requiritur in Parocho, & ut intra annum recipiat Sacerdotium.*
3. *Negligenter omitiens suscipere ordines elapso anno est ipso iure privatus Parochia.*
4. *fallit in Ecclesijs Collegiatis.*
5. *Quidquid sit, an de de rigore extra casũ presentationis & mādati Apostolici possit Parochia conferri Clerico*

A

in

- minoribus, Episcopus poterit dispensative id facere.
6. Dispensatio concessa in Iure impersonaliter intelligitur data Episcopis.
  7. Nomine Episcopi veniunt etiam Inferiores Prælati habentes Iurisdictionem quasi Episcopalem.
  8. Parochus bono exemplo suis debet prælucere.
  9. que mulieres permittantur cum Clericis habitare.
  10. Poena, que ipso Iure incurruntur non habent locum in conscientia, nisi sententia, declaratoria sequatur.
  11. Sacerdos concubinaris etiam notorius non est suspensus suspensione proprie dictâ.
  12. Scientia que requiratur in Parocho.

Cum sit ars artium regimen animarum, ut dicitur in c. cum sit, de etat & qual. utique non debent id suscipere & in Parochos constitui nisi qui fuerint idonej. dicuntur autem idonej

Qualis debeat esse Parochus. 3

nei, in quibus 3. concurrunt: nimirum, *etatis maturitas, morum gravitas & debita scientia.* c. *cum incunctis.* 7. §. *inferiora.* De elect. c. *licet canon 14. eod. in 6.*

Quod attinet ad *etatem* in parochus 2
cho requisitam, ea est 25. añorum inchoatorum d. §. *inf. & c. licet Canon.* Neq; tamen parochus statim eo tempore, quo sibi parochia confertur, Sacerdos esse tenetur, dummodo sit Clericus in minoribus constitutus, & intra annum numerandum à die adeptæ pacificæ possessionis suæ parochiæ in Sacerdotem promoveatur. c. 2. de *Instit. in 6. c. si pro Clericis.* 8. de *preb. in 6*

Sin autem talis parochus intra annum ad sacerdotiũ promotus non 3
fuerit, tunc elapso anno (non prius, quamvis tantum iam temporis spatiũ effluxerit, ut promotio amplius impossibilis sit. c. *commissa.* 35. de *elect. in 6.*) ipso Jure Parochia privatus erit, nisi justo aliquo impedimento ab Ordine

A 2 nibus

4 Pars I. Caput I.

nibus retardatus fuisset. *d. c. licet ca-*
4 *non & c. commissa.* In Ecclesiis
tamen collegiatis, etiamsi aliàs Pa-
rochiales extiterint, & ijs, qui ad ea-
rum regimen assumuntur non habere
locum hanc constitutionem, ut quis
elapso anno *ipso Iure* sit privatus, sed
requiri, ut juxta antiquiores Canones
monitio Episcopi præcedat, & si mo-
nitus aliquis non ordinatus fuerit, tum
demum per sententiam privari possit,
declaratum est *in c. statutum. de elect.*
in 6.

Cæterùm non ignoro, quòd ali-
qui cum Gloss *in d. c. 2. de Instit. in 6.*
& *d. c. si pro Clericis* doceant, tantùm
duos casus esse exceptos, in quib⁹ non
requiratur, ut promovendus ad Paro-
chiam sit in Sacris constitutus, vide-
licet 1. si præsentetur à Patrono. *ut in*
d. c. 2. 2. Si ad mandatum Papæ a-
licui de Parochiali Ecclesia providea-
tur *ut in d. c. si pro Clericis.* Si ve-
rò de libera collatione agatur, rum
non

Qualis debeat esse Parochus. 5

non esse admittendum, qui saltem
Subdiaconus non sit. *jux. tex. in c.*
præterea, s. de atat. & qual. Sed

hanc doctrinam non recipiunt Archi-
diac. Ioan. And. & alij de quibus at-
testatur Gloss. *in d. c. si pro Clericis.*
censentes d. cap. *præterea* per poste-
riores Canones in sexto decretalium
existentes indifferenter correctum esse.

Quidquid sit de hac doctrina theoreticè
in utramque partem disputabili, in
praxi res non habet magnam difficul-
tatem, cum Episcopus possit etiam
ex autoritate illius cap. *præterea* di-
spensare, cum aliquo ad Parochia-
lem Ecclesiam, si adhuc in sacris non
sit. Dico, Episcopum dispensare
posse. Nam licet *in d. c. præterea* E-
piscopo hæc dispensatio expressè non
concedatur, hoc ipso tamen, quòd
Pontifex dicat *dispensativè* posse ad-
mitti ad Parochias constitutos in mi-
noribus, eam dispensationem con-
cessisse Episcopo intelligitur; atque

A 3

idem 6

idem generaliter tenendum esse, quoties in aliquo Canone dispensatio permittitur, quamvis Episcopi mentio non fiat, tradit Pan. in c. fin. de past. prab. n. 10. Felin. in c. nuper. de sent. excom. Barb. de offic. Episc. p. 2. allegat. 34. n. 22. Ratio est, quod potestas data dispensandi in aliquo Canone, non possit rationabiliter intelligi data S. Pontifici, utpote qui alias eam potestatem habet. c. proposuit. §. licet. de concess. prab. (nisi ex sermone conexo vel stylo & consuetudine aliud appareat, ut in Trid. S. 24. de ref. Mat. c. 5. Sanch. de mat. l. 8. disp. 6. n. 19.) Consequenter ut leges accipiantur de casibus dubitatis, jux. l. 1. §. 2. ff. ad municip. & verba Papæ aliquid operentur. c. Papa. 10. de privileg. in 6. debeat intelligi illa potestas data Episcopis, quibus alias non competeret.

Sed quid si Abbas vel alius Prælati inferior Episcopo, habeat Ius conferendi parochiam, an & is eandem Clerico in

Qualis debeat esse Parochus. 7

co in minoribus tantum ordinibus
constituto conferre poterit? R2. affir-
mative, quia tex. dum *in d. c. præterea*, 7
dispensationem ordinarijs Collatori-
bus permittit, non distinguit inter Col-
latores, Episcopos & Inferiores, ergo
nec nos distinguere debemus *arg. l. de*
pretio de publiciana. accedit, quod
Inferiores, Prælati circa huiusmodi
parochias, quas conferre possunt, Ju-
risdictionem quasi Episcopalem habere
censeantur, *jux. gl. not. in clem. 1. in*
v. proprij. de reb. Ecclæs. non. alien.

Circà *morum gravitatem* verissimè
monet Concil. Trid. s. 22. *de ref. c. 1.* 8
nihil esse, quod alios magis ad pietatem
& Dei cultum assidue instruat, quam
eorum vita & exemplum, qui se divino
ministerio dedicârunt, & c. Et Grego-
rius *lib. 34. mor. c. 30.* non debet, in-
quit, *hominum ducatum suscipere, qui*
nescit homines bene vivendo præire, ne
qui ad hoc eligitur, ut aliorum culpas
corrigan, quod refecare debuit, ipse com-
mittat.

A 4 mittat.

mittat. Quapropter omnia illa, quæ generaliter *de vita & honestate Clericorum*, videl. de luxu vestium & capillorum, crapulâ & comotationibus in tabernis publicis, lusu immoderato, ac negotijs sæcularibus evitandis in SS. Canonibus statuta sunt, tantò magis Parochi observare debebunt, quantò ipsis cum curâ animarum arctius incumbit, ut alijs bono exemplo præluceant.

Specialiter verò ut incontinentiæ vitium declinetur, sub gravibus poenitentibus jubet Concil. Trid. *f. 25. de ref. c. 14. quàm turpe*, inquit Concil. *ac Clericorum nomine qui se divino cultui addixerunt sit indignum, in impudicitia sordibus immundoq; concubinato versari, satis res ipsa communi omnium fidelium ostensione testatur.* ut igitur ad eam, quam decet, continentiam ac vitæ integritatem ministri Ecclesie revocentur, populusq; hinc eos magis discat revereri, quo illos vita honestiores cognoverit.

Qualis debeat esse Parochus. 9

verit, prohibet S. Synodus quibuscunq;
Clericis, ne concubinas aut alias mulie-
res, de quibus possit haberi suspicio (secus 9
de mulierib⁹ quæ vel ob ætatē, vel pri-
mi aut secundi gradus consanguinita-
tem suspectæ non sunt, c. cum omni-
bus dist. 81. &c. pen. de cohab. Cler.
& mul.) in domo vel extrâ detinere,
aut cum iis ullam consuetudinem habe-
re audeant, alioquin pœnis à SS. Cano-
nibus vel Ecclesiarum statutis impositis
puniantur. Addit quoque ipsum Con-
cilium pœnas & certum modum pro-
cedendi contra hujusmodi Concubi-
narios, ac inter alia statuit, ut si à Su-
perioribus moniti à foeminis suspectis
se non abstinuerint, tertiâ parte fructu-
um beneficiorum suorū quorumcunq;
sint ipso facto privati: sin autem in-
delicto eodem perseverantes secundæ
monitioni adhuc non paruerint, fru-
ctus omnes ac proventus suorum be-
nificiorum eo ipso amittant &c.

Sed hic quæri possit, an hæ pœnæ

A 5

Conci-

Concilij quæ ipso facto incurruntur
 statim in conscientiam locum habeant,
 ita ut Parochus fructus ita amissos sine
 alia condemnatione ultrò restituere
 10 teneatur? R. benigniorem esse sen-
 tentiam, quòd poenæ quæ etiam ipso
 jure irrogantur non aliter obligent in
 conscientiam, quàm si *sententia declara-*
toria sequatur, per quam Judex decla-
 ret tales poenas solvendas esse *per ea*
quæ docet Cov. de matrim. p. 2. c. 6. §.
8. n. 13. arg. c. statutum de heret. in 6.
 ubi videtur supponi regulariter ad
 poenas ipso jure irrogatas debere ac-
 cedere sententiam declaratoriam, nisi
 specialiter ob gravitatem criminis a-
 liud statuatur. Maximè verò in no-
 stro proposito hanc *sententiam decla-*
ratoriam requiri, non obscure ex ipso
 Concil. Trid. d. s. 25. c. 14. colligitur:
 dum ibi fructus à Clerico concubina-
 rio ipso jure amissi non per ipsum Cle-
 ricum, sed *arbitrio Episcopi* fabricæ Ec-
 clesiæ aut alteri pio loco jubentur ap-
 plicari, Alia

Alia est disputatio, utrum Sacerdos 17
concubinarius incurrat ipso jure su-
spensionem propriè dictam *jux. c.*
præter. dist. 32. ita ut si celebret ante
absolutionem fiat irregularis, cum
quo tantùm per S. Pontificem dispen-
sari possit. *c. 1. de sent. & re jud. in 6. ?*
De concubinario occulto satis conve-
niunt DD. quòd non sit suspensus pro-
priè, sed tantùm eo modo suspensus,
quo quilibet in peccato mortali exi-
stens usque dum poeniteat. *c. fin. de*
cohab. Cler. & mul. At verò de con-
cubinario notorio (qui scil. talis est per
confessionem factam in judicio, sen-
tentiam, aut evidentiam rei, quæ nulla
potest tergiversatione celari *d. c. fin.*)
magna est dissensio apud Garc. *de*
benef. p. 7. c. 14. n. 11. & seqq. Sanè
consuetudine, quæ est optima legum
interpretes. *l. si de interpretatione ff. de*
LL. videtur recepta sententia Cov. *in*
relect. Clem. si furiosus p. 1. §. 1. n. 5.
Innoc. Spec. & aliorum. quòd Cano-

nes, qui de suspensione concubinarij notorij loquuntur, sint intelligendi de suspensione impropria seu *de simplici prohibitione* celebrandi divina, non autem de ea, quæ sit *censura*, & cuius transgressio irregularitatem inducat, quia nec antiqui Canones, nec Concil. Trid. unquã de tali irregularitate mentionem faciunt, quamvis dum talibus Clericis celebrationem interdicit, supponant eos sæpius celebrare. Multò minùs in praxi videmus, quòd Clerici concubinarij post pœnitentiam dispensationẽ super irregularitate à S. Pontifice petant. imò *in c. si qui sunt dist. 81. & c. fin. de cohab. Cler. & mul.* satis insinuatur, quòd post pœnitentiam & concubinæ expulsionem hoc ipso alicui jus celebrandi restituatur, neque ibi dispensatio super irregularitate requiritur. porrò non est insolitum in nostro jure, ut suspensio non semper sit *censura*, sed aliquando tantum de *simplici prohibitione* celebrandi accipiatur.

piatur,

Qualis debeat esse Parochus. 13

piatur ita enim *in c. dilecta de major. & obed.* dicitur, quòd Abbatissa possit suos Clericos *ab officio beneficioq; suspendere.* quod prolectò de *cenfura* intelligi non potest, cum ea pertineat ad claves Ecclesiæ, quæ foeminis iraditæ non sunt, sicut nec B. Virgini, licet esset dignior omnibus Apostolis *c. nova. de poenit & remiss. gl. in d. c. dilecta.*

Quantum ad *scientiam* in Parocho 12 requisitam, optandum quidem foret, ut nonnisi optime instructi in Theologiâ & SS Canonibus assumerentur: quia verò id in tenuioribus præsertim Parochijs haud facilè haberi potest. *ideò* saltem in Parocho desideratur, ut sciat ea, quæ plebi sunt ad salutem necessaria, nempè ut sciat articulos fidei, & Decalogum, & sufficienter sciat ea, quæ pertinent ad Sacramentorum administrationem. *Sotus in 4. dist.*

25. art. 4. Conc. 3.

CAPUT II,